

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt; given Stockholms slott den 24 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås den ändringen i 9 § förordningen om nöjesskatt, att nöjesskatten vid nedsättning av biljettpriset för viss grupp eller vissa grupper av deltagare skall beräknas efter det faktiskt erlagda priset i stället för — såsom för närvarande gäller — det ordinarie priset. Vidare föreslås jämkningar i bestämmelserna i 15 § om rätt för ideella organisationer m. fl. att erhålla viss befrielse från nöjesskatt.

Förslag
till
**förordning angående ändring i förordningen den 21 december
1945 (nr 823) om nöjesskatt.**

Härigenom förordnas, *dels* att 10 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt skall upphöra att gälla *dels ock* att 9, 11, 15, 21, 23 och 25 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

9 §.

Såsom biljettpris anses det *ordinarie* priset för den tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till att nedläggning medgives för vissa grupper av deltagare eller att biljett utlämnas utan betalning (fribiljett).

I biljettpriset inräknas förköpsavgift, särskild sittplatsavgift eller annan dylik avgift ävensom sådan program-, garderobs- eller därmed jämförlig avgift, vars erläggande utgör villkor för tillträde till tillställningen.

Avser biljett ett flertal tillställningar eller ett flertal personer, beräknas skatt därå såsom för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person. Har icke vid biljettens utlämnande bestämts, huru många tillställningar eller personer biljetten avser, beräknas skatten å biljetten till 20 procent av biljettpriset eller, då fråga är om biografföreställning, till 40 procent av nämnda pris.

Såsom biljettpris anses det för biljetten erlagda priset, däri inräknat förköpsavgift, särskild sittplatsavgift eller annan dylik avgift ävensom sådan program-, garderobs- eller därmed jämförlig avgift, vars erläggande utgör villkor för tillträde till tillställningen.

¹ Senaste lydelse av 9 och 11 §§ se 1948: 24.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

11 §.

Medgives rätt att deltaga i nöjestillställning mot avgift, utan att biljett eller annat dylikt bevis utlämnas, men kan på annat sätt, såsom genom vändkors med räkneverk eller dylikt, tillförlitlig utredning vinnas om antalet inträdesavgifter *jämte motsvarande friplatser* i olika prislägen, må nöjesskatten därå beräknas såsom om biljett utlämnats.

Kan sådan — — — lämplig beräkningsgrund.

Medgives rätt att deltaga i nöjestillställning mot avgift, utan att biljett eller annat dylikt bevis utlämnas, men kan på annat sätt, såsom genom vändkors med räkneverk eller dylikt, tillförlitlig utredning vinnas om antalet inträdesavgifter i olika prislägen, må nöjesskatten därå beräknas såsom om biljett utlämnats.

Kan sådan — — — lämplig beräkningsgrund.

15 §.

Där ideell organisation, som har till uppgift att stödja teater- eller musikverksamhet, att befordra nykterhet, folkbildning eller folkuppfostran eller att främja religiösa eller politiska syften, anordnar nöjestillställning, vars behållning skall användas att direkt främja nämnda ändamål, åtnjutes för varje tillställning befrielse från den del av nöjesskatten, som belöper å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller biografföreställning med undantag för sådan filmföreläsning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande sådan ideell organisation, som avser att stödja icke professionell idrott eller gymnastik eller att främja hästsport.

Där nöjestillställning anordnas av organisation, som har till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal

Där organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar nöjestillställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med undantag för sådan filmföreläsning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Folketshusförening eller liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal skall anses såsom organisation varom i första stycket förmåles, ändå att dess huvudsakliga syfte icke är att främja ändamål som i nämnda stycke sägs.

Nuvarande lydelse:

och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, åtnjutes befrielse från nöjesskatt för varje tillställning med belopp som i första stycket angives, dock endast under förutsättning att tillställning av samma slag hålles högst två dagar i följd inom samma lokal eller område och att tillställningen icke är av beskaffenhet som avses i första stycket andra punkten.

Föreslagen lydelse:

21 §.

Nöjesskatten skall — — — anordnar nöjestillställningen.

Nöjesskatten skall — — — anordnar nöjestillställningen.

Har någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna med högre belopp än han erlagt till anordnaren av tillställningen, skall abonnenten erlægga nöjesskatt med skillnaden mellan å ena sidan den skatt, som anordnaren skulle hava erlagt därest skatten beräknats å de av deltagarna till abonnenten erlagda avgifterna, och å andra sidan skatten å de till anordnaren inbetalda avgifterna.

23 §.

Där ej — — — influtna avgifter.

Där ej — — — influtna avgifter.

Motsvarande skyldighet åligger abonnent i fall som avses i 21 § andra stycket.

25 §.

Kommuns beslutanderätt i frågor som avses i 17 § må kommunen överlåta åt den i 22 § andra stycket angivna myndigheten eller åt annan kommunal nämnd eller styrelse.

Kommuns beslutanderätt i frågor som avses i 16—18 §§ må kommunen överlåta åt den i 22 § andra stycket angivna myndigheten eller åt annan kommunal nämnd eller styrelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1950, dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla i fråga om nöjestillställning, som dessförinnan tagit sin början.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *vissa ändringar i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt* samt anför därvid följande.

Inledning.

Genom beslut den 28 april 1949 har Kungl. Maj:t uppdragit åt riksräkenskapsverket att verkställa en översyn av förordningen om nöjesskatt i syfte att, utan ändring av de grundläggande bestämmelserna, åstadkomma sådana jämkningar i förordningen, som med hänsyn till vunna erfarenheter kunde anses påkallade. Enligt vad av samma beslut framgår borde vid översynen beaktas de synpunkter som anförts i särskilda skrifter den 10 oktober 1947 från Svenska simförbundet, den 6 november 1947 och den 17 augusti 1948 från Folkets parkers centralorganisation samt den 13 december 1948 från länsstyrelsen i Västmanlands län ävensom i en inom finansdepartementet upprättad, den 8 december 1947 dagtecknad promemoria angående vissa ändringar i 15 och 25 §§ förordningen om nöjesskatt och över denna promemoria avgivna utlåtanden.

Med en den 31 januari 1950 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse har riksräkenskapsverket framlagt förslag till vissa ändringar i förordningen om nöjesskatt. I skrivelsen har riksräkenskapsverket närmare behandlat följande spörsmål rörande nöjesbeskattningen, nämligen dels nöjesskattens beräkning vid nedsättning av biljettpriiset (9—11 och 21 §§), dels skattebefrielse för vissa organisationer (15 §), dels rätten att delegera kommuns beslutanderätt i nöjesskattefrågor (25 §), dels utformningen av restaurangdansbeskattningen (8 §), dels skattebefrielse för tillställningar som tjäna vetenskapligt ändamål eller som anordnas i undervisnings- eller uppfostrings-syfte (14 §) dels ock besvär rätt för representant för kronan (30 §). Det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget innefattar ändringar i 9—11, 15, 21 och 25 §§ förordningen om nöjesskatt; däremot har ämbetsverket icke ansett sig böra förorda några ändringar i 8, 14 och 30 §§ samma förordning.

Över riksräkenskapsverkets skrivelse ha, efter remiss, *utlåtanden* avgivits av statskontoret, överståthållarämbetet (med bifogande av yttrande från exekutionsdirektören i Stockholm A. N. V. Lundberg), länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Folkets parkers centralorganisation, Folketshusföreningarnas riksorganisation, Svenska teaterförbundet samt Riksteaterns centralstyrelse. Vidare ha yttranden inkommit från Sveriges biografägarerförbund och Stadsteatern Norrköping—Linköping, kretsteater för Östergötland förening u. p. a.

På sätt riksräkenskapsverket framhållit torde några ändringar i 8, 14 och 30 §§ förordningen om nöjesskatt icke för närvarande böra vidtagas. I det följande komma därför att behandlas endast de förslag till ändringar i förordningen om nöjesskatt som framlagts av riksräkenskapsverket i dess förenämnda skrivelse. Nämnade förslag torde såsom *Bilaga* få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Nöjesskattens beräkning vid nedsättning av biljettpriset (9—11 §§).

Gällande bestämmelser. Enligt 9 § första stycket förordningen om nöjesskatt skall såsom biljettpris anses det ordinarie priset för den tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till att nedsättning medgives för vissa grupper av deltagare eller att biljett utlämnas utan betalning (fribiljett). Enligt 9 § andra stycket inräknas i biljettpriset förköpsavgift, särskild sittplatsavgift eller annan dylik avgift ävensom sådan program-, garderobs- eller därmed jämförlig avgift, vars erläggande utgör villkor för tillträde till tillställningen. I tredje stycket i samma paragraf stadgas att om biljett avser ett flertal tillställningar eller ett flertal personer, skatt beräknas därå såsom för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person, och att om icke vid biljettens utlämnande bestämts, huru många tillställningar eller personer biljetten avser, skatten å biljetten beräknas till 20 procent av biljettpriset eller, då fråga är om biografföreställning, till 40 procent av nämnda pris.

Vidare stadgas i 10 §, att skatt icke utgår (a) för fribiljett, som utlämnas till begagnande av polismyndighet, ortens brandväsende eller den, som eljest å tjänstens vägnar skall närvara, (b) för fribiljett, som utlämnas till tidningsredaktion för recension eller anmälan av nöjestillställning, dock att sådan skattefrihet må åtnjutas för högst två biljetter till samma tidning för varje tillställning av enahanda beskaffenhet, (c) för fribiljett till nöjestillställning, som avses i 3 § a) — d. v. s. teaterföreställning m. m. — då biljetten utlämnas till begagnande i studiesyfte samt (d) för fribiljett åt barn under 12 år.

Tidigare ändringsförslag. I det sakkunnigförslag, som avgavs av 1944 års nöjesskatteutredning och som ligger till grund för nu gällande förordning

om nöjesskatt, hade upptagits en bestämmelse om att nöjesskatten skulle beräknas på en tillställnings sammanlagda bruttoinkomster. Detta skulle medfört, att bestämmelser om ett annat biljettpris som skatteunderlag än det faktiska hade blivit överflödiga. Utredningen anförde bl. a. följande.

I praktiken ha avsevärda tillämpningssvårigheter uppkommit då nedsatta priser tillämpats för t. ex. militär, skolor etc. För undvikande av orimliga resultat har man nog rätt ofta betraktat även dessa priser som ordinarie. Bestämmelsen om fribiljetter har måst kompletteras med åtskilliga undantag, avseende fall då skatteplikt icke bör anses föreligga, och i praktiken har det mött avsevärda svårigheter att effektivt övervaka att de skattepliktiga fribiljetterna verkligen bli skattebelagda.

Sistnämnda bestämmelser om nedsatta priser och fribiljetter ha berott på betraktelsesättet att det är beivrande av en nöjestillställning som beläggas med skatt, beräknad efter den ordinarie avgiften för denna, oberoende av om besökaren i det enskilda fallet erlägger denna avgift. Nøjesskatten är konstruerad såsom en skatt å besökarens biljett, låt vara att arrangören svarar för inbetalningen. I verkligheten räknar givetvis arrangören med den nöjesskatt, som han har att inbetala, såsom en omkostnad för honom liknande alla övriga omkostnader.

Då utredningsmännen nu vilja föreslå, att arrangören av nöjestillställning har att erlägga nöjesskatt, motsvarande 20 procent av hans bruttointäkter, står det i bäst överensstämmelse därmed — och skulle samtidigt undanröja många svårigheter och medföra avsevärda förenklingar — att endast räkna med de verkligen erlagda avgifterna och således vid nedsatta priser för vissa grupper av deltagare taga skatt endast å de erlagda nedsatta avgifterna och å fribiljetter icke taga någon skatt alls. Ehuru det innebär en radikal förändring i förhållande till vad nu gäller, föreslå utredningsmännen att så sker. Särskilt i fråga om teaterföreställningar torde fribiljetter ibland kunna förekomma i ej ringa utsträckning, såsom vid ringa besöksfrekvens för att salongen ändock skall bli någorlunda välbesatt. Verkställda undersökningar för veckan 6—12 november 1944 ha visat att i Stockholms stad nöjesskatten för skattepliktiga fribiljetter för stadens 11 teatrar utgjorde 7 procent av den för dessa erlagda sammanlagda nöjesskatten, medan motsvarande procenttal för stadens 110 biografier utgjorde 1,4. Någon större ekonomisk räckvidd kan förändringen trots förstnämnda procenttal icke anses ha i jämförelse med förevarande reforms ekonomiska konsekvenser i allmänhet, för veckan 6—12 november 1944 ha visat att i Stockholms stad nöjesskatten fullt befogat att för vinnande av därmed förenade fördelar helt slopa fribiljettsbeskattningen. Reformen torde ha störst betydelse såvitt rör de nu till taxa I hänförliga tillställningarna och därvidlag föreligga ju särskilda skäl för en lättnad. Det bör framhållas att, liksom vissa företag nu för fribiljetterna taga en viss »lösen» utöver nöjesskatten, hinder givetvis icke finns att även i fortsättningen taga en viss avgift för fribiljetterna. I så fall skola dock dessa avgifter ingå i de bruttoinkomster, å vilka skatten skall beräknas. På grund härav får reformen sannolikt icke de ekonomiska konsekvenser som nämnda siffror tyda på.

I remissyttrandena över 1944 års nöjesskatteutrednings förslag tillstyrktes i flertalet fall vad utredningen förordat i detta avseende. Kritik framfördes emellertid av länsstyrelsen i Malmöhus län (se prop. 1945: 344 s. 42), som framhöll, att nöjesföretag varit utsatta för krav på fribiljetter, som icke kunde rubriceras såsom berättigade, och att vissa nöjesföretag utdelat

fribiljetter för främjande av egna intressen. Länsstyrelsen framhöll vidare, att ett slopande av fribiljettsbeskattningen skulle försvåra kontrollen.

Såsom framgår av 9 § förordningen om nöjesskatt upptogs icke nöjesskatteutredningens förslag i den nu gällande författningen.

Svenska simförbundet hemställde i sin tidigare nämnda skrivelse den 10 oktober 1947, att nöjesskatt för biljett, som avsåge ett flertal tillställningar eller ett flertal personer, skulle beräknas på grundval av det faktiska priset, såvida icke detta uppenbarligen haft till syfte att nedbringa nöjesskatten. Förbundet hävdade, att en prisnedsättning vid abonnemang borde betraktas som en förköpsrabatt och att en sådan borde dragas ifrån biljettpriset vid skatteberäkningen, lika väl som enligt 1945 års författning förköpstillägg lades till.

I motion II: 60 vid 1948 års riksdag behandlades samma spörsmål, dock hemställdes om författningsändring endast för det fallet, att biljett avsåge ett flertal tillställningar. Bevillningsutskottet inhämtade under hand yttrande över motionen från riksräkenskapsverket, i vilket yttrande bl. a. framhölls, att goda skäl kunde anföras för en författningsändring i sådan riktning, att skatt alltid komme att utgå på det faktiskt betalda biljettpriset, men att det däremot knappast syntes vara befogat att begränsa innebörden av en eventuell ändring på sätt som motionärerna föreslagit. Utskottet tog upp samma synpunkter (bet. nr 28) och tillade, att den progressiva skatteskalan för biografställningar syntes göra det nödvändigt, att skatten för dessa föreställningar även vid abonnemang beräknades per biljett. Motionen föranledde ingen riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 11 och II: 9 vid 1949 års riksdag föreslogs, att abonnemangspriserna vid teatrar o. d. uttryckligen skulle godkännas som ordinarie priser. Ett sådant godkännande skulle enligt vad som framhölls i motionerna vara av väsentlig betydelse bl. a. för de statsunderstödda teatrarna, som hade till huvudsyfte att ge värdefull dramatik i landsorten och som måste arbeta med abonnemangssystem för att kunna genomföra sin uppgift. Motionerna utmynnade i en hemställan om sådan ändring av 9 § första stycket, att man blott vid nedsättning »tillfälligtvis» skulle frångå det faktiska biljettpriset som skatteunderlag. Sedan bevillningsutskottet inhämtat, att Kungl. Maj:t uppdragit åt riksräkenskapsverket att verkställa en översyn av nöjesskatteförordningen, hemställde utskottet (bet. nr 31), att motionerna ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Riksräkenskapsverkets förslag. I sin skrivelse den 31 januari 1950 har *riksräkenskapsverket* till en början erinrat om att de nuvarande bestämmelserna i 9 § första och tredje styckena funnits i huvudsak redan i 1919 års nöjesskatteförordning. Så länge nöjesskatten var helt kommunal syntes dessa bestämmelser icke ha givit upphov till större meningsskiljaktigheter. Sedan skatten gjorts delvis statlig och granskningen i samband därmed skärpts, hade det emellertid — särskilt under de senaste åren — visat sig, att bestämmelsernas räckvidd i vissa avseenden vore oklar.

Enligt vad riksräkenskapsverket vidare framhållit vore det sålunda icke i alla delar fastslaget, under vilka förutsättningar en abonnemangsbiljett skulle anses avse ett på förhand bestämt antal tillställningar. Såsom framginge av paragrafens tredje stycke beräknades skatten olika, allteftersom antalet tillställningar vore på förhand bestämt eller icke, varvid skatten i praktiken oftast bleve högre i det förra fallet. När det gällde t. ex. abonnemang till en orkesterförenings konsertserie, betraktades enligt fast praxis antalet tillställningar som bestämt. Å andra sidan hade regeringsrätten i utslag år 1949 ansett motsatsen vara fallet i fråga om säsongkort till folkparker och seriebiljetter till utomhustävlingar i tennis (R 1949 ref. 7).

Härefter har riksräkenskapsverket anfört följande.

De senaste årens erfarenheter ha tydligt lagt i dagen, att stadgandena i 9 § första och tredje styckena nöjesskatteförordningen icke äro tillfredsställande. De tolkningssvårigheter, som de ifrågavarande bestämmelserna medföra, äro i och för sig att betrakta som en avsevärd olägenhet. De hittills framkomna ändringsförslagen synas ej heller skapa några effektiva garantier mot sådana svårigheter. I den mån regeringsrätten får tillfälle att ta ställning till vissa frågor, kommer visserligen en del av den hittillsvarande ovissheten i avseende på nöjesskattens rätta beräkning på förevarande område att skingras. Det är emellertid icke sagt, att anledningarna till sakligt berättigad kritik därmed försvinna. Om regeringsrätten tolkar bestämmelserna på samma sätt som riksräkenskapsverket i utslag ansett sig icke kunna undgå att göra, kommer detta nämligen bl. a. att innebära, att vid vissa teaterföreställningar huvudparten av biljetterna beskattas efter skattesatser på 30 å 40 procent av de faktiska biljettpriserna. Att åtskilliga teaterföreställningar skulle beskattas så mycket hårdare än flertalet andra nöjeställningar, samtidigt som det allmänna kraftigt stöder samma teaterverksamhet, kan givetvis icke vara tillfredsställande.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i ett remissyttrande 1945 framfört vissa skäl mot en ändring av det nuvarande systemet, till den del det berör fribiljetters beskattning: nöjesföretag ha utsatts för oberättigade krav på fribiljetter eller delat ut fribiljetter för främjandet av egna intressen, och ett slopande av fribiljettsbeskattningen skulle försvåra kontrollen. Riksräkenskapsverket kan icke finna dessa skäl för fortsatt fribiljettsbeskattning alldeles övertygande. Det torde knappast komma i fråga att i lagstiftningen taga ställning till vilka fribiljettskrav som från en nöjesanordnares synpunkt kunna vara oberättigade. Det kan vidare sägas, att om en utdelning av fribiljetter skall främja anordnarens intressen, så bör den normalt ge utsikt till ökade inkomster i framtiden — och dessa ökade inkomster bli ju i vederbörlig ordning nöjesbeskattade. Uppbördsmyndighetens befogenhet att vidtaga eller föreskriva för kontrollen å skattens riktiga utgörande i varje särskilt fall behövligen åtgärder torde slutligen erbjuda garantier mot missbruk även vid ett slopande av fribiljettsbeskattningen.

Riksräkenskapsverket förbiser icke, att det betraktelsesätt, som legat bakom de nuvarande bestämmelserna, alltjämt torde ha visst fog för sig. Men det vill förefalla, som om de praktiska olägenheterna av en sådan ordning numera skulle vara så påtagliga, att den principiella synpunkten bör träda i bakgrunden.

I enlighet härmed har riksräkenskapsverket förklarat, att ämbetsverket ville förorda, att 9 § första och tredje styckena helt upphävdes. Detta inne-

bure, att nöjesskatten — om man bortsåg från de särskilda bestämmelserna för restaurangdans — alltid komme att beräknas på grundval av de faktiska priserna, och att de högre skattesatserna vid vissa former av abonnemang (3 st. 2 p.) komme att försvinna. Dessa högre skattesatser hade emellertid existensberättigande endast så länge stadgandet om det ordinarie biljettpriset som skatteunderlag funnes kvar; vad anginge andra tillställningar än biografföreställningar kunde skattesatsen 20 procent sägas ge uttryck åt att priset för biljett, som avsåg ett flertal tillställningar eller personer, schematiskt antagits vara nedsatt med en fjärdedel.

Beträffande frågan om beskattningen av abonnemang vid biografföreställningar har riksräkenskapsverket anfört, att ett upphävande av 9 § första och tredje styckena medförde vissa komplikationer härutinnan. För närvarande hade dessa komplikationer endast teoretiskt intresse, eftersom det enligt vad riksräkenskapsverket inhämtat över huvud icke förekomme några former av abonnemang e. dyl. på biograferna, men problemet syntes det oaktat böra belysas något närmare. För en abonnemangsbiljett à 9 kronor, som gällde för 5 föreställningar, vilkas ordinarie biljettpris vore 2 kronor, skulle skatten nu utgöra 3 kronor 75 öre. Ett upphävande av de gällande bestämmelserna skulle höja skatten till 3 kronor 90 öre. En sådan skattehöjning vore i och för sig icke åsyftad. Ett sätt att undvika denna komplikation vore att göra biografskatten proportionell liksom annan nöjesskatt. En sådan omläggning föreslogs redan av 1944 års nöjesskatteutredning. Gentemot detta förslag anfördes i remissyttranden, att det med den av utredningen föreslagna skattesatsen 20 procent skulle vara liktydigt med en skatteskärpning för biografer med relativt låga biljettpriser. Genom 1948 års höjning av skattesatserna hade läget emellertid i viss mån förändrats. Om man nu överginge till proportionell skatt, skulle det falla sig naturligt att fixera skattesatsen till 35 procent, och med denna skattesats skulle övergången skärpa skatten endast för biljettpriser under 1 krona 50 öre. Härtill komme, att det från principiella utgångspunkter näppeligen kunde te sig motiverat att beskatta vissa former av nöjestillställningar proportionellt och andra progressivt. Som nämnts vore dock de skattehöjande konsekvenserna av en författningsändring sådan som den av riksräkenskapsverket förordade f. n. praktiskt betydelselösa. Det kunde med hänsyn därtill göras gällande, att det icke vore av behovet påkallat att i detta sammanhang slopa biografbeskattningens progressivitet. Riksräkenskapsverket hade därför ansett sig sakna tillräcklig anledning att föreslå övergång till proportionell biografskatt.

I fråga om 10 § har riksräkenskapsverket framhållit, att om det faktiska biljettpriset komme att utgöra skatteunderlag bleve bestämmelserna i 10 § om undantag från fribiljettsbeskattningen överflödiga. Som det nu vore utginge ingen nöjesskatt för fribiljetter, vilka utlämnades till bl. a. personer, som vore funktionärer eller som på tjänstens vägnar skulle närvara vid en tillställning. Ej sällan vore det tveksamt, om en person vore hänförlig till någon av dessa kategorier eller icke. Om fribiljettsbeskattningen slopades, skulle tydligen tolkningsproblem av detta slag försvinna.

Vidare har riksräkenskapsverket framhållit att 11 § första stycket borde redaktionellt jämkas.

Remissutlåtandena. De av riksräkenskapsverket föreslagna ändringarna i 9—11 §§ ha i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Av innehållet i remissutlåtandena i denna del må följande nämnas.

Statskontoret har anfört följande.

Den ändring riksräkenskapsverket föreslår beträffande 9 § innebär, att nöjesskatten, med visst undantag, alltid skulle beräknas på grundval av de faktiska biljettpriserna, samt att de högre skattesatserna vid vissa former av abonnemang skulle försvinna. Statskontoret finner en sådan princip för uttagande av nöjesskatt i och för sig riktig men har icke blivit övertygat om lämpligheten av att helt slopa skatten på fribiljetter. Tillräcklig garanti för att fribiljettbeskattningen ej behöver bli obillig ges enligt ämbetsverkets mening i nuvarande 10 §. Beträffande nöjesskatten för abonnemangsbiljetter torde däremot nämnda princip kunna tillämpas i alla fall, där prisrabatteringen uppenbarligen icke har till syfte att nedbringa nöjesskatten.

Överståthållarämbetet har anfört, att ämbetet, som på sin tid tillstyrkte 1944 års nöjesskatteutrednings förslag, ville med instämmande i riksräkenskapsverkets uttalande framhålla, att utvecklingen finge anses ha givit ytterligare stöd för en reform i den riktning, som nu ånyo föreslagits. Genom en sådan reform skulle jämväl överensstämmelse vinnas med motsvarande lagstiftning i våra grannländer Danmark, Finland och Norge. Mot de av riksräkenskapsverket i denna del föreslagna författningsändringarna hade ämbetet ej annat att erinra än att — då 9 § första och tredje styckena i nöjesskatteförordningen avsåges skola upphöra att gälla — berörda paragraf lämpligen borde inledas med ett stadgande av innehåll, att såsom biljettpris skulle anses det erlagda priset för den tillställning, varom fråga vore.

Exekutionsdirektören i Stockholm har framhållit, att 9 § vore ägnad att verka hämmande på en anordnares villighet att i behjärtansvärda fall bevilja nedsättningar för vissa grupper av besökande eller att utlämna biljett utan betalning. Om skatten beräknades på det belopp, som verkligt erlades för inträde till en tillställning, komme de högre skattesatserna vid vissa former av abonnemang tydligen att bortfalla. Att så skedde finge väl anses enbart tillfredsställande. Gällande bestämmelser hade ju till följd att vid nedsättning av biljettpriset på grund av abonnemang en del av skatten i själva verket drabbade anordnaren i stället för besökaren. Starka skäl syntes således tala mot det betraktelsesättet att bevistandet av en nöjestillställning belades med skatt, som beräknades efter det ordinarie biljettpriset, oberoende av om besökaren i det enskilda fallet erlade detta pris. Erfarenheterna av de gällande bestämmelserna i ämnet hade också visat att dessa lade hinder i vägen för en förnuftig tillämpning av nöjesskatteförordningen. Uppbördsmyndigheten hade många gånger ställts inför fall, då det varit i hög grad önskvärt att någon lättnad kunnat beredas vederbörande, men detta

hade icke varit möjligt på grund av de osmidiga bestämmelserna. De föreslagna ändringarna syntes ej heller kunna giva upphov till några tekniska eller praktiska olägenheter.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har framhållit, att då nöjesskatt enligt förslaget komme att räknas på det faktiska biljettpriiset, bortföle de olägenheter och tolkningssvårigheter, som för närvarande förefunnes beträffande de tillställningar, varom här vore fråga. Beträffande fribiljetterna hade kontrollen över utlämnade sådana ofta varit svår eller rent av omöjlig att verkställa. Borttagandet av nöjesskatt på dessa vore en välbehörlig praktisk åtgärd. Skattebortfallet syntes vara av mindre betydelse.

Vidare har *länsstyrelsen i Malmöhus län* förklarat, att länsstyrelsen visserligen fortfarande hyste någon tvekan angående frågan om skattefrihet för fribiljetter men att då förslaget innebure en betydande förenkling av gällande bestämmelser länsstyrelsen dock icke ville avstyrka detsamma.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört följande.

Tolkningen av 9 § har ständigt vållat svårigheter. Detta har i särskilt hög grad gällt 3 st., som reglerar nöjesskatten vid s. k. abonnemangsföreställningar. Riksräkenskapsverkets tolkning innebär, att skatten vid abonnemang med nedsatta priser skall utgå efter det ordinarie priset. På grund av de ofta kraftigt nedsatta biljettpriiserna kan skatten komma att uppgå ända till 40 procent av de faktiska biljettkostnaderna. Vad detta innebär för exempelvis ett teaterföretag ligger i öppen dag. Från teaterhåll har också uppgivits, att sådana abonnemang av ekonomiska skäl i fortsättningen icke kunna komma att anordnas, därest nöjesskatten alltjämt skulle utgå efter så höga procent-satser. Både stat och kommun komma att förlora nöjesskatt, och företaget, som kanske även understödes av det allmänna, mister icke oväsentliga inkomster. Nøjesskatteförordningens utformning i denna del bör därför enligt länsstyrelsens mening ändras och riksräkenskapsverkets förslag att låta skatten utgå efter det faktiska priset tillstyrkes därför av länsstyrelsen.

Vad angår abonnemang å biograf-föreställningar, om nu sådana förekomma, kan länsstyrelsen icke helt ansluta sig till förslaget. Skatten på biograf-föreställningar är till skillnad från teaterföreställningar progressiv. Om förslaget genomföres, skulle följderna bliva, att nöjesskatt för abonnemangsföreställning bleve högre än på ordinarie priser och högre än vad för närvarande vore fallet. Enligt länsstyrelsens mening bör därför 9 § givas sådant innehåll, att skatten icke ytterligare skärpes.

Vad betänkandet innehåller rörande biljettnedsättning och därmed sammanhängande spörsmål ger icke anledning till någon erinran från länsstyrelsens sida.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har tillstyrkt de föreslagna ändringarna i 9 § men däremot avstyrkt förslaget att slopa nöjesskatten på fribiljetter. I sistnämnda hänseendet har länsstyrelsen anfört.

Enligt vad som inhämtats åtnjuta medlemmarna i vissa idrottsföreningar förmånen av fribiljett till idrottstävlingar, vid vilka föreningarnas idrottsmän tävla. Även om, såsom riksräkenskapsverket framhåller, uppborhetsmyndigheten har möjlighet att vidtaga eller föreskriva för kontrollen å skattens riktiga utgörande i varje särskilt fall behöfliga åtgärder synas särskilt på mindre platser, där kontrollen icke kan göras så noggrann, stora möjligheter föreligger för anordnaren-föreningen att låta medlemmarna undgå er-lägga nöjesskatt genom att låta medlemskort generellt gälla som fribiljett

vid avgiftsbelagda tillställningar, varvid sovring mellan funktionärer och övriga besökande knappast låter sig göra. Därest nöjesskatten å fribiljetter slopas, kan enligt länsstyrelsens mening befaras, att nöjesskatt icke kommer att erläggas av en icke ringa del besökare av vissa tillställningar. Därest fribiljetterna i fortsättningen skola beskattas enligt nöjesskatteförordningen, vill länsstyrelsen emellertid föreslå, att 10 § b) ändras på så sätt, att skattefrihet må åtnjutas för till pressen utlämnade fribiljetter till det antal, som med hänsyn till omständigheterna må vara erforderligt. Enligt vad som nu inhämtats från uppbördsmyndigheten i Västerås efterföljas icke bestämmelserna i 10 § b) genom att flera än två fribiljetter vid större idrottstävlingar utlämnas till varje tidning, eftersom i många fall upprättande av reportage från tävlingarna kräver medverkan av flera än två journalister, fotografer m. fl.

Teaterförbundet har anfört — under erinran om sin i andra sammanhang tillkännagivna principiella inställning att dramatiska teaterföreställningar över huvud taget icke borde räknas till skattebelagda nöjestillställningar — att teaterförbundet lämnade riksräkenskapsverkets förslag utan erinran.

Stadsteatern Norrköping—Linköping har understrukt att stadsteatrarna utanför Stockholm måste, för att kunna fylla sin viktiga uppgift att nå även den mindre köpkraftiga publiken, ovillkorligen arbeta med prisnedsättningar av skilda slag, icke minst gruppabonnemang.

Folkets parkers centralorganisation har uttalat, att den föreslagna ändringen av 9 § syntes innebära en sådan lösning att anledning till olikartade tolkningar icke skulle behöva ifrågakomma.

Folketshusföreningarnas riksorganisation har förklarat sig kunna i stort sett giva sin anslutning till de föreslagna ändringarna i 9 §.

Sveriges biografägareförbund har anfört, att förbundet visserligen icke helt kunde dela riksräkenskapsverkets motiveringar men att förbundet icke funne anledning till erinran mot den föreslagna lagtexten. I samband med de föreslagna ändringarna i förordningen om nöjesskatt ville förbundet emellertid föreslå, att nöjesskatt å förköpsavgifter avseende biografbiljetter helt slopades. Någon effektiv kontroll över denna försäljning kunde icke utövas och den skedde uteslutande som en kundservice, vilken icke lämnade biografföretagen någon vinst.

Departementschefen. Såsom framgår av 9 § första stycket nöjesskatteförordningen beräknas nöjesskatten på det ordinarie biljettpriset även i sådana fall då nedsättning av priset skett för vissa grupper av deltagare eller då biljett utlämnats utan betalning. Därest biljett avser ett flertal tillställningar eller ett flertal personer skall nöjesskatten — enligt 9 § tredje stycket — beräknas såsom för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person; och har ej vid biljettens utlämnande bestämts, huru många tillställningar eller personer biljetten avser, beräknas skatten å biljetten till 20 procent av biljettpriset eller, då fråga är om biografföreställning, till 40 procent av nämnda pris. Dessa bestämmelser, som i huvudsak gällt sedan nöjesskatten infördes år 1919, ha i främsta rummet motiverats med att kontrollen över nöjesskatteintäkterna därigenom underlättades.

I olika sammanhang har kritik riktats mot berörda bestämmelser. Så-

lunda har bl. a. från stadsteatrarnas sida framhållits, att bestämmelserna om nöjesskatt för abonnemangsbiljetter icke vore tillfredsställande; de verkade i hög grad hindrande för stadsteatrarnas verksamhet genom att skatt uttoges å abonnemangsbiljetter med alltför höga procentsatser i förhållande till de faktiskt erlagda biljettprisen. Vidare har åberopats att bestämmelserna i fråga föranledde vissa tolkningssvårigheter.

I riksräkenskapsverkets förslag har förordats en sådan omläggning av beskattningsreglerna, att nöjesskatten i nu berörda fall skulle beräknas på det faktiskt erlagda biljettpriset. I enlighet härmed har riksräkenskapsverket föreslagit, att 9 § första och tredje styckena nöjesskatteförordningen skulle upphävas, att jämväl 10 § — som reglerar de fall då nöjesskatt icke skall utgå för fribiljett — skulle upphävas och att 11 § skulle redaktionellt jämkas.

Från remissinstansernas sida har förslaget om beräkning av nöjesskatten efter det faktiskt erlagda biljettpriset tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Jämväl riksräkenskapsverkets övriga förslag i nu förevarande del ha godtagits av remissinstanserna, dock har en länsstyrelse invänt, att vad riksräkenskapsverket föreslagit innebure en omotiverad skärpning av nöjesskatten för biografföreställningar, och en annan länsstyrelse har — liksom statskontoret — ansett, att beskattningen av fribiljetter borde bibehållas.

Riksräkenskapsverkets förslag att nöjesskatten undantagslöst skall beräknas med utgångspunkt från det faktiskt erlagda biljettpriset får anses innebära en förenkling vid tillämpningen av nöjesskatteförordningen. Ett genomförande av förslaget skulle därjämte betyda att teaterföretagen — särskilt de av det allmänna understödda stadsteatrarna — erhöle en viss, i och för sig befogad lättnad i fråga om nöjesskatten. Å andra sidan kan förslaget medföra en viss försämring av kontrollmöjligheterna. Med hänsyn till vad i remissyttrandena anförts synes det emellertid befogat att antaga, att erforderlig kontroll dock skall kunna utövas. På grund av det anförda och då den av förslaget föranledda minskningen i nöjesskatteintäkterna för staten och de därav berörda kommunerna torde bliva förhållandevis obetydlig, förordar jag, att riksräkenskapsverkets förslag i nu berörda del genomföres.

I konsekvens härmed bör även beskattningen av fribiljetter upphävas.

Vad härefter angår nöjesskatten för abonnemangsbiljetter till biografföreställningar må framhållas, att detta spörsmål åtminstone för närvarande saknar praktisk betydelse. På grund härav och då Sveriges biografägareförbund icke anfört någon erinran mot riksräkenskapsverkets förslag anser jag icke erforderligt att särskilda föreskrifter meddelas beträffande nöjesskatten å dylika abonnemangsbiljetter.

Någon ändring i fråga om beskattningen av förköpsavgifter kan jag icke i detta sammanhang förorda.

I enlighet med det nu anförda böra — på sätt riksräkenskapsverket föreslagit — 9 § första och tredje styckena samt 10 § upphävas och 11 § redaktionellt jämkas. Därjämte bör, i anledning av vad överståthållarämbetet anför, viss omformulering ske av 9 § (nuvarande 9 § andra stycket).

Skattebefrielse för vissa organisationer (15 §).

Gällande bestämmelser. I 15 § första stycket förordningen om nöjesskatt stadgas, att där ideell organisation, som har till uppgift att stödja teater- eller musikverksamhet, att befordra nykterhet, folkbildning eller folkuppföstran eller att främja religiösa eller politiska syften, anordnar nöjeställning, vars behållning skall användas att direkt främja nämnda ändamål, åtnjutes för varje tillställning befrielse från den del av nöjesskatten, som belöper å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller biografföreställning med undantag för sådan filmförevisning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Enligt 15 § andra stycket skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande sådan ideell organisation, som avser att stödja icke professionell idrott eller gymnastik eller att främja hästsport.

Slutligen stadgas i 15 § tredje stycket, att där nöjeställning anordnas av organisation, som har till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, åtnjutes befrielse från nöjesskatt för varje tillställning med belopp som i första stycket angives, dock endast under förutsättning att tillställning av samma slag hålles högst två dagar i följd inom samma lokal eller område och att tillställningen icke är av beskaffenhet som avses i första stycket andra punkten.

Tidigare ändringsförslag. I den förut omnämnda framställningen av *Folkets parkers centralorganisation* den 6 november 1947 hemställdes, att skattebefrielse enligt 15 § måtte medgivas för de folkliga organisationernas konsert- och teaterverksamhet.

I anslutning till nämnda framställning föreslogs i den inom finansdepartementet upprättade *promemorian* den 8 december 1947 att folkets husförening, folkparksförening eller annan liknande organisation skulle uttryckligen förklaras vara berättigad till lindring i nöjesbeskattningen enligt 15 § tredje stycket.

I *yttranden över promemorian* tillstyrktes förslaget av tre hörda länsstyrelser. Däremot avstyrktes förslaget av riksräkenskapsverket, som framhöll, att det från rättvisesynpunkt vore otillfredsställande att placera de nämnda organisationerna i en gynnad ställning framför t. ex. stadsteaterföreningarna, i all synnerhet som icke så få åtminstone folkparksföreningar varken tillhandahöllo samlingslokaler eller i nämnvärd grad bedrovo teater- och konsertverksamhet. Eventuellt ökat stöd åt teater- och konsertverksamhet borde enligt riksräkenskapsverkets mening få formen av höjda lotterimedelsbidrag. Överståthållarämbetet avstyrkte likaledes förslaget och framhöll bl. a. de tillämpningssvårigheter som skulle uppkomma. I fråga om sär-

skilt folkparkernas tillställningar skulle det liksom på taxornas tid bliva svårt att avgöra, vilken del av en tillställning som skulle betraktas som den huvudsakliga.

Promemoriaförslaget lades icke till grund för någon proposition.

Vidare må nämnas, att *länsstyrelsen i Västmanlands län* i sin skrivelse den 13 december 1948 hemställt om viss överarbetning av 15 §. Att en organisation vore registrerad som ekonomisk förening borde enligt länsstyrelsen icke i och för sig hindra befrielse enligt första stycket. En folkets husförening, som i sin verksamhet tillhandahölle allmänna samlingslokaler, borde vidare kunna få befrielse enligt tredje stycket, även om ålderdomliga stadgar talade om samlingslokaler åt ortens arbetare och närstående organisationer e. d. och även om uppgiften att tillhandahålla samlingslokaler icke kunde anses som den avsevärt övervägande för föreningen.

I motionerna I: 102 och II: 122 vid 1949 års riksdag föreslogs samma ändring av paragrafen som i 1947 års departementspromemoria. Under hänvisning till den beslutade översynen hemställde bevillningsutskottet (bet. nr 31), att motionerna icke skulle föranleda någon riksdagens åtgärd. Denna hemställan godkändes av riksdagen.

Riksräkenskapsverkets förslag. I sin skrivelse den 31 januari 1950 har *riksräkenskapsverket* anfört att 15 § redan tidigt blev föremål för kritik. I första hand hade denna kritik tagit sikte på det förhållandet att paragrafen, så som den tillämpades, icke gäve befrielse åt vissa slag av organisationer, som — med större eller mindre fog — ansåges ha varit åsyftade vid paragrafens tillkomst. Sålunda hade folketshusföreningarna hävdadt, att de vore organisationer med uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal (15 § 3 st.). 1945 års utskottsbetänkande gäve såtillvida stöd åt denna ståndpunkt, som i detsamma omnämndes folketshuslokaler såsom exempel på allmänna samlingslokaler. I de mål, vilka blivit föremål för regeringsrättens prövning, hade utgången det oaktat genomgående blivit negativ för föreningar av detta slag. Skälen till att befrielse vägrats vore olika; än talades det i stadgarna om en förenings uppgift att tillhandahålla samlingslokal åt sina medlemmar eller en på annat sätt begränsad krets, än ansåges uppgiften att tillhandahålla samlingslokal icke som den väsentliga, o. s. v. Folkparksföreningarna hade likaledes gjort anspråk på rätt till befrielse och betonat sin karaktär av ideella organisationer med uppgift att stödja teater- och musikverksamhet. Så gott som alla folkparksföreningar vore emellertid registrerade som ekonomiska föreningar, och genom regeringsrättsutslag finge det anses klarlagt, att en organisation, som fyllde förutsättningarna för registrering som ekonomisk förening, icke vore ideell i paragrafens mening (R 1947 ref. 9; jfr utslag ^{10/11} 1949). De i vissa städer förekommande stadsteaterföreningarna hade ej heller ansetts kunna åtnjuta befrielse rätt; även de vore registrerade såsom ekonomiska föreningar.

Enligt vad riksräkenskapsverket anfört vore det — såsom praxis gestaltat sig — f. n. praktiskt taget endast idrottsföreningarna, som kunde taga

möjligheterna till skattebefrielse enligt 15 § i anspråk. Otvivelaktigt syftade emellertid 1945 års lagstiftning längre, och riksräkenskapsverket funne fördensskull en överarbetning av paragrafen väl motiverad. Det borde här särskilt framhållas, att det vid den tidpunkt, då 1947 års departementspromemoria framlades, fortfarande var oklart, i vilken mån särskilt folketshusföreningarna skulle kunna få befrielse. Utvecklingen sedan dess tydde på, att också dessa föreningars möjligheter till skattebefrielse vore mycket begränsade.

Riksräkenskapsverket har vidare framhållit att den nuvarande dubbla gränsdragningen i 15 § — å ena sidan mellan befrielseberättigade och övriga organisationer och å andra sidan mellan befrielsekvalificerade och andra tillställningar — orsakade betydande tillämpningssvårigheter. Det skulle under sådana förhållanden kunna sättas i fråga, om icke vid överarbetningen av paragrafen i första hand uppmärksamhet borde ägnas åt möjligheterna att slopa befrielse rättens dubbla anknytning till bestämda slag av såväl anordnare som tillställningar. I och för sig hade en ändring i sådan riktning ansetts ha avsevärda förtjänster. Då emellertid riksräkenskapsverkets begränsade uppdrag icke syntes medgiva en så betydande principiell omläggning, hade riksräkenskapsverket ansett sig böra söka finna en lösning i närmare anslutning till paragrafens nuvarande innehåll.

Vad angår gränsdragningen mellan befrielseberättigade och övriga organisationer har riksräkenskapsverket anfört följande.

Vad beträffar anordnaren har det bl. a. gällt att komma till rätta med de komplikationer, som orsakas av att alla organisationer med ideellt syfte icke äro ideella organisationer i paragrafens nuvarande mening. Riksräkenskapsverket finner för sin del den naturliga lösningen vara, att paragrafen formuleras om så, att befrielse rätten anknytes till organisationer med ideellt syfte i stället för till ideella organisationer. Detta skulle innebära, att samtliga de organisationer, som befinna sig i blickpunkten — folkparksföreningar, folketshusföreningar, bygdegårdsföreningar, stadsteaterföreningar o. s. v. — skulle komma att betraktas som ideella. Det bör här nämnas, att i det år 1949 avlämnade betänkandet med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. (SOU 1949: 17) en ny gränsdragnings föreslås mellan ekonomiska och ideella föreningar. Enligt förslaget 3 § är »förening, som fullföljer religiöst, välgörande, politiskt, socialt, idrottsligt, kulturellt eller eljest ideellt syfte» icke en ekonomisk förening. En förening skulle alltså icke som nu bli en ekonomisk förening enbart därför att den driver bokföringspliktig verksamhet. Om detta förslag blir lag, skulle man tydligen i nöjesskattehänseende automatiskt uppnå ungefär detsamma som genom den nyss förordnade författningsändringen. Den föreslagna nya gränsdragningen har f. ö. betydelse också i inkomstskattehänseende, då ju icke-ekonomiska föreningar inkomstbeskattas lindrigare än andra. Men eftersom det är oviss om och när en dylik lösning kan komma till stånd, bör i varje fall en reform på nöjesskattens område genomföras. Det kan därvid synas motiverat att redaktionellt anknyta till det nyssnämnda förslaget. Det bör tilläggas, att förordningen om arvsskatt och gåvoskatt innehåller ett par liknande exemplifierande formuleringar (28 och 38 §§).

F. n. ha endast organisationer med i paragrafen närmare angivna uppgifter rätt till befrielse. Det är ej sällan tveksamt, om en organisations uppgift

är av det i paragrafen angivna slaget eller icke. Många organisationer — t. ex. folkparksföreningar — ha vidare olika uppgifter, av vilka endast vissa kvalificera för befrielse. Osäkerheten i författningstillämpningen på denna punkt undanröjes enligt riksräkenskapsverkets mening enklast genom att alla organisationer med väsentligen ideellt syfte medgivs rätt till befrielse. På det sättet undviker man att anknyta befrielsen till vissa bestämda organisationer av denna typ. Såvitt riksräkenskapsverket med ledning av räkenskapsmaterialet kan finna, skulle å andra sidan denna utväg icke leda till mycket större skattebortfall än utvägen att uttryckligt vidga befrielseätten till folketshus-, folkparks- och liknande föreningar.

Det bör här tillfogas, att riksräkenskapsverket förutsätter, att paragrafen i dess föreslagna form ingalunda skall ge befrielsemöjligheter åt vad som i sak är en enskild persons affärsrörelse, även om en organisation med föregivet ideellt syfte formellt framträder som anordnare. Om sålunda t. ex. en privat företagare i revybranschen bildar en förening eller ett aktiebolag med stadgeenlig uppgift att främja teaterlivet men företagaren själv tar ut det mesta av det, som skulle kunna bli vinst, i form av extraordinärt hög lön e. d., bör sammanslutningens i verkligheten icke-ideella karaktär bli avgörande vid prövningen av befrielsefrågan. Det kan erinras om att betraktelsesättet lär vara detsamma i fråga om skentransaktioner o. d. på inkomstbeskattningens område.

Beträffande härefter gränsdragningen mellan befrielsekvalificerade och andra tillställningar har riksräkenskapsverket framhållit, att det hittills i regel vållat mindre svårighet att fastställa, om en viss tillställning kvalificerade för befrielse än att bedöma anordnaren i motsvarande avseende. Om kretsen av befrielseberättigade organisationer vidgades så som här diskuteras, bleve dock läget i någon mån annorlunda. Därest nuvarande bestämmelser i fråga om tillställningarnas klassificering bibehölles oförändrade, måste nämligen bl. a. folkparkernas »sammansatta» tillställningar (dans + artistuppträdanden, marknads- och tivolinöjen e. d.) bliva föremål för prövning från befrielsesynpunkt.

Riksräkenskapsverket har vidare anförts.

Riksräkenskapsverket har övervägt viss ändring av de nu gällande bestämmelserna. F. n. åtnjuta de i 15 § åsyftade organisationerna befrielse för alla tillställningar utom sådana, i vilka till huvudsaklig del ingår dans eller, med visst undantag, biografföreställning. Räkenskapsmaterialet i riksräkenskapsverket ger vid handen, att det i de fall, där 15 § f. n. är ostridigt tillämplig, med mycket få undantag är fråga om dels idrottstillställningar och dels tillställningar, som avses i 3 § a) (teaterföreställning, musikunderhållning m. m.). Också för folketshus- och folkparksföreningarnas del är huvudparten av de tillställningar, för vilka föreningarna ha ansett sig äga rätt till befrielse, att hänföra till 3 § a). I Folkets parkers centralorganisationens tidigare nämnda framställning den 6 november 1947 har f. ö. kravet på skattebefrielse begränsats till teater- och konsertverksamheten. I och för sig synas sålunda berättigade intressen rätt väl kunna tillgodoses även med en utformning av 15 §, som ger befrielse enbart för tillställningar enligt 3 § a), icke professionella idrotts- och gymnastiktillställningar samt hästsporttillställningar. Det väsentliga skälet för en sådan inskränkning i fråga om befrielseobjekten skulle vara, att den skulle medföra, att de »sammansatta» tillställningarna icke skulle behöva prövas från huvudsaklighetssynpunkt i det stora flertalet fall, nämligen då ingen del av tillställningen är av sådant

slag, som kvalificerar för befrielse. Överståthållarämbetet avstyrkte ändringsförslagen i 1947 års departementspromemoria bl. a. därför att de skulle ge upphov till svårigheter vid huvudsaklighetsprövningen av folkparksföreningarnas tillställningar. Genom den här diskuterade modifikationen skulle dessa svårigheter i stort sett kunna undgås.

Riksräkenskapsverket har emellertid, oaktat vad som anförts, icke velat föreslå någon nämnvärd inskränkning i kretsen av de tillställningar, som kvalificera för skattebefrielse. Enligt det nyss diskuterade alternativet skulle befrielse icke åtnjutas för bl. a. revyforeställningar. Men det har sagts — och riksräkenskapsverket vill icke inlägga någon gensaga mot det — att revyn, särskilt på mindre orter, kan vara ett första steg på vägen mot ett mer differentierat nöjesliv. Amatörrevyer och liknande tillställningar lära också stundom vara av betydelse för vissa organisationers ekonomi. Riskan för tillämpningssvårigheter, om man behåller den nuvarande gränsdragningen, bör heller icke överdrivas. I 1945 års nöjesskatteproposition framhölls det (prop. nr 344 s. 56), att vid huvudsaklighetsprövningen av en »sammanfatt» tillställning avgörande betydelse bör tillmätas frågan, vilken del av tillställningen som för den besökande allmänheten ter sig som den väsentliga och att följaktligen hänsyn ej uteslutande skall tagas till vilken tid som går åt för de olika delarna. I ett interpellationssvar vid 1948 års riksdag (AK 39 s. 12) kompletterades detta uttalande med påpekandet, att man i brist på andra bestämningsgrunder ofta lär få förutsätta, att den del av en nöjeställning, som tar den längsta tiden i anspråk, också för den besökande allmänheten ter sig som den väsentliga. I icke ringa utsträckning lär vidare vägledning kunna hämtas från den praxis, som utbildats vid prövning av liknande frågor enligt tidigare gällande nöjesskatteförordning. För att ytterligare förebygga tveksamhet vid bedömningen vill slutligen riksräkenskapsverket föreslå den detaljändringen i förhållande till vad som nu gäller, att befrielse icke skall åtnjutas för marknads- och tivolinöjen. Särskilt efter en sådan justering av gränsen bör det i allmänhet vara klart, att paragrafen icke är tillämplig i fråga om tillställningar med, förutom dans, marknads- och tivolinöjen och t. ex. sång- eller akrobatikuppträdanden.

Enligt vad riksräkenskapsverket framhållit funnes — vid en omredigering av 15 § enligt de här diskuterade riktlinjerna — anledning att slopa skillnaderna i befrielseförutsättningar mellan å ena sidan första och andra styckena och å andra sidan tredje stycket. Det vore nämligen genomgående fråga om organisationer med ideellt syfte. Det borde visserligen påpekas, att enligt normalstadgarna folketshusföreningarna hade till ändamål »att främja medlemmarnas ekonomiska intressen». Denna formulering kunde emellertid icke anses vara adekvat; den vore vald enbart med tanke på att säkerställa föreningarnas möjlighet till registrering enligt nu gällande lag om ekonomiska föreningar. I det nyssnämnda betänkandet med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. framhölls, att folketshusföreningarnas syfte vore ideellt. Föreningarnas gällande stadgar — vilka merendels tillkommit före normalstadgarna och vilka i stort antal varit tillgängliga för riksräkenskapsverket i samband med nöjesskattegranskningen — syntes f. ö. så gott som undantagslöst icke innehålla någonting om främjande av ekonomiska intressen eller i varje fall icke på samma sätt som normalstadgarna skjuta detta främjande i förgrunden. Riksräkenskapsverket föreslog slutligen, att det uttryckligt stadgades, att det vore tillräckligt för befrielse-

rätt, att en organisation »väsentligen» fullföljde ideellt syfte. Detta innebure, att ett främjande endast i ringa omfattning av medlemmarnas ekonomiska intressen icke utestängde en organisation från befrielsemöjligheterna. — Enligt nuvarande tredje stycket förutsattes för befrielse, att tillställning av samma slag hölles högst två dagar i följd inom samma lokal eller område. Motivet till denna inskränkning i rätten till skattebefrielse syntes ha varit, att man ej velat medge befrielse för revyer o. d., som visades en längre tid i följd. Någon nämnvärd praktisk betydelse syntes emellertid inskränkning- en icke ha. Den hade därtill redan från början ansetts överflödig i första och andra styckena. Om man nu förde in den där, skulle man på en omväg ta ifrån bl. a. stadsteaterföreningarna deras befrielsemöjligheter. Något dylikt kunde uppenbarligen icke komma i fråga. Riksräkenskapsverket ville under sådana förhållanden förorda, att den ifrågavarande inskränkning- en helt slopades. — Det i första och andra styckena uppställda kravet — vartill motsvarighet saknades i tredje stycket — att tillställnings behållning skulle användas att direkt främja det ändamål, till vilket befrielse- rätten vore knu- ten, bleve likaledes mindre motiverat, om rätten till befrielse icke längre byggde på vissa bestämda ändamål hos anordnarorganisationerna. Detta krav syntes f. ö. redan nu i praktiken vara rätt illusoriskt, då en organisa- tion väl normalt använde åtminstone huvudparten av sina inkomster för att främja sitt ändamål och det kunde vara svårt att påvisa, att en eventuell ut- gift för ett annat ändamål finansierades just med inkomster av en viss nö- jestillställning. Tredje styckets befrielseförutsättning slutligen, att anordnar- organisationen under de senast förflutna fem åren icke skulle ha lämnat utdelning åt sina medlemmar, kunde lämpligen vidgas att gälla paragrafen i dess helhet. Om paragrafen justerades enligt de här senast framförda för- slagen, kunde tydligen dess nuvarande tre stycken slås samman till ett.

Slutligen har riksräkenskapsverket beträffande befrielsebeloppet erinrat om att befrielse åtnjötes från den del av skatten, som belöpte på ett sam- manlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. I 1947 års departementspromemoria föreslogs, att befrielse i stället skulle åtnjutas från den del av skatten, som icke översteg 75 kronor. På det sättet skulle man slippa ifrån de svårigheter vid skatteuträkningen, som hade sin rot främst dels i de särskilda skatte- satserna i 11 § andra stycket och dels i avrundningsregeln i 12 § — vilka svårigheter visserligen redan nu undvekes genom att befrielsebeloppet togs upp till 75 kronor, även om detta icke vore matematiskt korrekt. Riksrä- kenskapsverket tillstyrkte på sin tid departementspromemorians förslag i denna del och hade ej anledning att ändra ståndpunkt.

Remissutlåtandena. Riksräkenskapsverkets förslag till ändringar i 15 § har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet remissutlåtanden.

Statskontoret har uttalat, att den exemplifierande uppräknig som gjordes i inledningen till 15 § kunde utelämnas utan att syftet och tydligheten däri- genom skulle bli lidande.

Överståthållarämbetet har framhållit att riksräkenskapsverkets förslag syntes ägnat att medföra minskade svårigheter i den praktiska tillämp-

ningen; på grund härav och då ändringen icke syntes förorsaka skattebortfall av nämnvärd storleksordning tillstyrkes förslaget.

Exekutionsdirektören i Stockholm har framhållit, att skattenedsättningen borde få åtnjutas även om tillställningen huvudsakligen utgjordes av dans.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har förklarat, att länsstyrelsen icke kunde ansluta sig till den föreslagna avfattningen av 15 § såvitt gällde paragrafens andra punkt. Riksräkenskapsverket anförde, att det i allmänhet borde vara klart, att paragrafen icke bleve tillämplig i fråga om tillställningar med, förutom dans, marknads- och tivolinöjen och t. ex. sång- och akrobatuppträdanden. Detta skulle innebära att folkparkernas sammansatta tillställningar av teater, dans samt marknads- och tivolinöjen i allmänhet icke skulle berättiga till den i paragrafen stadgade befrielsen från nöjesskatt. Denna lösning gäve icke folkparksföreningarna den skattebefrielse, som dessa gjort anspråk på och som syntes böra komma dem till del i fråga om konsert- och teaterverksamheten. Liksom på taxornas tid komme prövningen av frågan vilken del av sådan tillställning som vore den huvudsakliga, att giva anledning till ständiga svårigheter och tvistigheter vid tillämpningen. Ej heller kunde prövningen av frågan hos de olika uppbördsmyndigheterna giva ett likvärdigt och rättvist resultat.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har förklarat, att länsstyrelsen i princip ville tillstyrka ändringarna i 15 § men att, då anledning funnes att vänta en ny lag om ekonomiska föreningar inom en nära framtid, förslaget i denna del icke borde genomföras nu. Frågan komme ju att lösas i föreslagen riktning utan ändring av paragrafens lydelse. Folketshusföreningar och därmed jämförliga föreningar skulle visserligen härigenom icke komma i åtnjutande av befrielse enligt 15 § första stycket, men genom omredigering av 15 § tredje stycket skulle sådana föreningar kunna medgivas befrielse. Såsom förutsättning för befrielse syntes fortfarande böra gälla, att organisationen icke lämnade eller de senaste fem åren icke i någon form lämnat utdelning. Det kunde ifrågasättas, om icke därutöver krav borde ställas på att organisationen till övervägande del skulle ha till uppgift att tillhandahålla allmänna samlingslokaler. Möjligen skulle en sådan bestämmelse vålla tolkningssvårigheter men därigenom skulle å andra sidan förhindras, att förening, som till övervägande delen fullföljde andra syften än tillhandahållande av samlingslokaler, medgaves befrielse från nöjesskatt.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har anfört följande.

I fråga om den föreslagna ändringen av 15 § ser länsstyrelsen med tillfredsställelse, att de ofullkomligheter som vidlådit paragrafen nu föreslås bliva borttagna. Länsstyrelsen vill dock framhålla, att innebörden i begreppen kulturellt eller ideellt syfte kan vålla osäkerhet vid tolkningen. I nutida samhället finnas en mängd organisationer, som icke äro till för främjande av medlemmarnas ekonomiska intressen utan snarare för deras trevnad och förströelse. Till denna grupp organisationer höra fritidsföreningar såsom »hobbyföreningar» exempelvis modellbyggarföreningar och akvarieföreningar, husmodersföreningar och föreningar, som gå ut på att verkställa förbättringar å en viss ort, exempelvis badortsföreningar. Med den utformning

paragrafen nu föreslås få är det ovisst huruvida dessa föreningar kunna erhålla sådant avdrag som däri avses. Bland föreningar, som hittills icke erhållit befrielse enligt 15 § vill länsstyrelsen nämna reso-organisationen och föreningar för motorsport. Utan att taga ställning i varje särskilt fall till de i det föregående nämnda organisationerna vill länsstyrelsen dock framhålla, att deras verksamhet i många fall är av sådan beskaffenhet att den bör gynnas av det allmänna genom partiell befrielse från nöjesskatt. Beträffande riksräkenskapsverkets förslag att för tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen icke skall åtnjutas befrielse från nöjesskatt, vill länsstyrelsen framhålla, att länsstyrelsen finner det lämpligast, att, därest dans eller marknads- och tivolinöjen till någon del ingår i tillställningen, befrielse enligt 15 § ej bör åtnjutas. I förslaget har uttalats att paragrafen i dess föreslagna utformning icke bör vara tillämplig i fråga om tillställningar med sång- och akrobatikuppträdanden. Länsstyrelsen ställer sig tveksam inför förslaget att jämställa alla slags uppträdanden av sångare med akrobatikuppträdanden och vill ifrågasätta huruvida ej en uppmjukning av den föreslagna bestämmelsen bör ske till förmån för tillställningar, vars huvudsakligaste del utgöres av mera konstnärligt betonade sångprestationer, detta särskilt som riksräkenskapsverket synes vilja jämställa revyforeställning med teaterforeställning.

Stadsteatern Norrköping-Linköping har framhållit att det låge i öppen dag att 15 § i dess nuvarande avfattning icke vore tillfredsställande. Ofta hade det varit tillfälligheter, som varit utslagsgivande vid bedömning av skattebefrielse; en ny stadsteater kunde startas av en ideell förening likaväl som av en registrerad ekonomisk förening. Vidare borde observeras den möjlighet, som genom aktiebolagslagen öppnades, att i bolagsordning intaga bestämmelse att med verksamheten ej äsyftades att bereda vinst åt aktieägarna. Den av riksräkenskapsverket föreslagna lydelsen av 15 § syntes vara ur alla synpunkter fullt tillfredsställande.

Folkets parkers centralorganisation har anfört, att av riksräkenskapsverkets motivering till 15 § framginge att folkets hus, folkparker och liknande föreningar skulle vara berättigade till i paragrafen angivet avdrag. Det förutsattes att olika organisationsformer för folkets hus och folkparksföreningar icke framdeles kunde föranleda någon tolkningstvist då det gällde nu angivna skattebefrielse. Centralorganisationen påtalade detta därför att ett flertal av de till organisationen anslutna företagen vore organiserade såsom aktiebolag. Detta förhållande, att en del av medlemmarna tillämpade aktiebolagsformen i stället för formen av ekonomisk förening, borde naturligt nog icke giva dem någon särställning med annan rätt till skattebefrielse enligt 15 §. Aktiebolagsformen vore en praktisk ekonomisk åtgärd som vidtagits från ägarnas sida och som på intet sätt stode i motsatsförhållande till föreningsarbetets former och syfte då det gällde dess kulturella och ideella arbete och strävanden. I ett utslag av regeringsrätten den 9 februari 1950 hade fastslagits att centralorganisationen icke vore att betrakta såsom en ideell organisation. Då de företag som vore anslutna till organisationen vore att betrakta såsom organisationer med ideellt syfte, förutsattes att även huvudorganisationen för dess vidkommande inordnades i denna gruppering. Önskvärt vore därför att i motiveringen till 15 § påtalades de olika organisationsformer som kunde vara tillämpliga i detta avseende.

Folketshusföreningarnas riksorganisation har omnämnt, att riksorganisationen, liksom varje enskild folketshusförening, vore en ideell sammanlutning och att riksorganisationen för närvarande hade omkring 900 samlingslokalägende föreningar såsom medlemmar. Riksorganisationen har vidare framhållit, att de svårigheter, som uppstått på grund av att de högsta skattemyndigheterna vägrat godkänna sådan tillämpning av 15 § att under stadgade villkor skattebefrielse skulle erhållas jämväl av organisation vilken hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal, hade varit mycket betydande. Huvudmotivet för att samlingslokalägende förening icke ansåges kunna få åtnjuta i 15 § åsyftad skattelättnad hade angivits vara, att dylik förening varit inregistrerad enligt lagen om ekonomiska föreningar. Såsom framhölles av riksräkenskapsverket vore en ny gränsdragning mellan ekonomiska och ideella föreningar ifrågasatt. För den händelse den tanken skulle uppkomma, att — då den av särskilda sakkunniga förordade gränsdragningen mellan ekonomisk och ideell förening för närvarande låge under Kungl. Maj:ts prövning — åtgärder nu icke borde vidtagas för att eliminera skillnaden mellan ekonomisk och ideell förening, ville riksorganisationen framhålla angelägenheten av att 15 § ändrades omedelbart i syfte att bereda samlingslokalägende organisation den skattelättnad, som i varje fall riksdagen utan tvivel åsyftade vid tillkomsten av samma paragraf.

Riksorganisationen har vidare framfört samma synpunkter som Folkets parkers centralorganisation beträffande frågan om rätt till lindring i nöjesbeskattningen enligt 15 § för samlingslokalägende organisation som bedreve sin verksamhet i aktiebolagets form.

Departementschefen. De i 15 § upptagna bestämmelserna åsyfta att bereda organisationer med i huvudsak ideell inriktning en viss lindring i nöjesbeskattningen såvitt angår tillställningar av mera kvalificerat slag. Vid tillämpningen av dessa bestämmelser ha emellertid betydande tolkningssvårigheter uppkommit, särskilt beträffande frågan huruvida vissa slag av organisationer — t. ex. folkparks- och folketshusföreningar — äga tillgodonjuta den i nämnda paragraf medgivna skattelindringen. Tvistigheterna rörande tolkningen av 15 § ha dessutom orsakat särskild irritation därigenom att uppbördsmyndigheterna, under hänvisning till att 15 § icke vore tillämplig, i åtskilliga fall framställt krav på inbetalning av resterande nöjesskatt långt efter det att nöjestillställningarna hållits.

Enligt det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget skall skattebefrielse enligt 15 § tillkomma organisation, som väsentligen fullföljer ideellt syfte och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar. Denna befrielse skall enligt förslaget avse ett skattebelopp om 75 kronor för varje tillställning. Emellertid skall skattebefrielse enligt förslaget icke äga rum med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med undantag för sådan filmföreläsning som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

De i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna ha praktiskt taget enhälligt tillstyrkt riksräkenskapsverkets förslag. De från vissa remissinstansers sida framförda erinringarna ha huvudsakligen riktat sig mot olika detaljer i förslaget.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har föreslagit att man skulle låta anstå med omarbetningen av 15 § i avvaktan på att den föreslagna nya lagstiftningen om ekonomiska föreningar genomförts. Ett dylikt uppskov synes emellertid icke böra ifrågakomma med hänsyn till att det på olika håll anses angeläget att snarast möjligt komma till en lösning av frågan.

Riksräkenskapsverkets förslag får anses vara betydligt enklare och mera överskådligt än de nuvarande bestämmelserna i 15 §. Det kan därför antagas att, om förslaget genomföres, svårigheterna vid tillämpningen av 15 § komma att minskas för såväl anordnare av nöjeställningar som för myndigheterna. Ett genomförande av förslaget kan uppenbarligen icke föranleda något större inkomstbortfall för vare sig stat eller kommun.

På grund härav och med hänsyn till remissinstansernas positiva inställning till riksräkenskapsverkets förslag anser jag mig i princip kunna tillstyrka detsamma.

Emellertid torde i ett hänseende — nämligen såvitt angår avgränsningen av de organisationer som skola äga åtnjuta befrielse enligt 15 § — böra närmare undersökas, huruvida den av riksräkenskapsverket föreslagna formuleringen är den mest ändamålsenliga eller om någon lämpligare avgränsning kan ske. Det är uppenbart, att vissa svårigheter föreligga då det gäller att i en författningstext exakt avgränsa sådana organisationer som väsentligen fullfölja ideella syften. Riksräkenskapsverket har ansett sig kunna lösa svårigheterna genom att anknyta till den definition som givits åt begreppet ideell förening i ett år 1949 avlämnat sakkunnigbetänkande med förslag till ny lagstiftning rörande registrerade föreningar m. m. En dylik lösning har dock den nackdelen att begreppet ideell förening i en eventuell ny lagstiftning på sagda område kan komma att definieras på annat sätt än som föreslagits i betänkandet.

En annan utväg är att verkställa gränsdragningen i 15 § med beaktande av det i 38 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt upptagna stadgandet att vissa stiftelser med ideella syften äro fritagna från gåvoskatt. Enligt vad i nämnda författningsrum föreskrives äro från gåvoskatt befriade bl. a. stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål. Att använda samma definition i 15 § nöjesskatteförordningen är icke omotiverat rent sakligt sett; i båda fallen är nämligen syftet med lagstiftningen att efterskänka skatt — gåvoskatt respektive nöjesskatt — för organisation som anses böra särskilt stödjas av det allmänna. Vidare må framhållas att därest definitionerna göras helt överensstämmande kan den praxis, som utbildats vid tolkningen av föreskrifterna om befrielse från gåvoskatt, utnyttjas jämväl vid tillämpningen av nöjesskatteförordningen.

För egen del har jag kommit till den uppfattningen att det senare alternativet bör givas ett visst företräde framför det av riksräkenskapsverket förordade. Jag tillstyrker därför, att i 15 § upptages den huvudregeln att nedsättning av nöjesskatten må åtnjutas av organisation som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål.

Såsom förut omnämnts ha yrkandena om ändring av de nuvarande bestämmelserna i 15 § framförts med särskild styrka av folketshus- och folkparksorganisationerna; och därvid har framhållits, att under förarbetena till 15 § direkt uttalats, att dessa organisationer borde komma i åtnjutande av befrielse från nöjesskatt enligt 15 § tredje stycket. Det kan emellertid icke anses uteslutet, att sådana fall kunna förekomma — även med den av mig förordade lydelsen av 15 § — där en folketshusförening, vilken är ägare till bygdens enda samlingslokal, skulle komma att förvägras befrielse från nöjesskatt enligt 15 § av den anledningen, att föreningen enligt sina stadgar väl hade att tillhandahålla samlingslokal men denna icke bedömdes vara en »allmän» samlingslokal. För att förebygga en dylik utveckling — vilken icke skulle stå i överensstämmelse med den uppfattning, som kom till synes under förarbetena till 1945 års nöjesskatteförordning — anser jag mig böra förordade att i 15 § — i andra stycket — upptages en kompletterande regel av innehåll att folketshusförening eller liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal skall anses såsom organisation varom i 15 § första stycket förmäles, ändå att dess huvudsakliga syfte icke är att främja ändamål som i nämnda stycke sägs.

Med hänsyn till vad under remissbehandlingen av riksräkenskapsverkets förslag förekommit vill jag såsom min mening uttala att skattebefrielse enligt 15 § bör få tillgodonjutas även om en sådan organisation, varom här är fråga, drives i form av ett aktiebolag. Däremot är det uppenbart, att om organisationen i själva verket är att anse såsom en enskild persons affärsrörelse, skattebefrielse icke kan äga rum.

Riksräkenskapsverkets förslag att fastställa maximibeloppet för skattebefrielsen till 75 kronor för varje tillställning innebär i huvudsak ett lagfästande av hittills rådande praxis. Denna ändring torde böra genomföras.

I likhet med riksräkenskapsverket anser jag att skattebefrielsen icke skall gälla beträffande tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller biografföreställning med undantag för sådan filmföreläsning som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte. I detta hänseende föreslås alltså ingen ändring i förhållande till vad som nu gäller.

Vad angår förslaget att med dans och biografföreställning likställa marknads- och tivolinöjen bör framhållas, att marknads- och tivolinöjen i t. ex. folkparker sällan torde förekomma annat än i samband med dans. Den föreslagna utvidgningen av undantagsbestämmelsen synes därför icke vara av större praktisk räckvidd. Med anledning av att riksräkenskapsverkets ut-

talande rörande sång- och akrobatikuppträdanden föranlett erinringar från en länsstyrelses sida må framhållas, att 15 § självfallet blir tillämplig i fråga om tillställningar, däri marknads- och tivolinöjen visserligen ingå men icke utgöra den huvudsakliga delen av tillställningen.

Övriga ändringsförslag (21 och 25 §§).

Enligt 21 § förordningen om nöjesskatt skall nöjesskatt erläggas av den som anordnar nöjestillställningen.

Riksräkenskapsverket har föreslagit att till 21 § skulle fogas ett nytt stycke av innehåll att där någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna, skall tillställningens anordnare erlægga skatt å den till honom erlagda betalningen samt abonnenten — därest skatten, beräknad å de till honom erlagda avgifterna, skulle överstiga den skatt som anordnaren har att erlægga — skatt med skillnaden mellan nämnda belopp.

Beträffande förevarande spörsmål må erinras om att 1944 års *nöjesskatteutredning*, som föreslog att en nöjestillställnings bruttoinkomst skulle utgöra skatteunderlag, ansåg erforderligt att en särskild bestämmelse meddelades rörande skattskyldigheten för s. k. abonnerade tillställningar. I detta hänseende anförde utredningen.

Om t. ex. en firma eller en förening abonnerar en teaterföreställning för sin personal eller sina medlemmar mot ett visst pris i ett för allt, är det klart att teaterföretaget såsom anordnare har att erlægga nöjesskatt å den erlagda betalningen. Men om firman eller föreningen för deltagandet säljer biljetter till personalen, resp. medlemmarna, och sammanlagda biljettintäkterna överstiga den till teaterföretaget erlagda betalningen, bör det överskjutande beloppet också beskattas. Fallet torde icke ha större praktisk betydelse men för att undvika beskattningens kringgående ha utredningsmännen ansett önskvärt att giva en säkerhetsregel för detta fall, som utsägar, att abonnenten skall svara för sistnämnda del av skatten.

Riksräkenskapsverket har anfört, att eftersom ämbetsverket nu föresloge att nöjesskatten anknötes till det faktiska priset, det syntes motiverat att på nytt väcka förslag om en regel motsvarande den av 1944 års nöjesskatteutredning föreslagna.

Vidare har riksräkenskapsverket framhållit, att befrielse enligt 15 § icke borde komma i fråga för den som abonnerade en tillställning, t. ex. en teaterföreställning, och som enligt det föreslagna andra stycket i 21 § i vissa fall skulle ha att erlægga nöjesskatt. Om vid en tillställning både anordnaren och en eller flera abonnenter vore organisationer med ideellt syfte, skulle i annat fall dubbel befrielse kunna komma att åtnjutas för tillställningen som sådan, något som icke vore avsett.

Vad härefter angår 25 § har *riksräkenskapsverket* erinrat om, att enligt nämnda paragraf finge kommun överlåta sin beslutanderätt i frågor som avsåges i 17 §, d. v. s. frågor om befrielse från den kommunala delen av

nöjesskatten, åt den i 22 § andra stycket angivna myndigheten — d. v. s. uppbördsmyndigheten — eller åt annan kommunal nämnd eller styrelse. Enligt vad riksräkenskapsverket vidare anfört hade i 1947 års departementspromemoria föreslagits, att 25 § skulle förtydligas i så måtto, att hänvisningen till 17 § skulle ersättas med en hänvisning till 16—18 §§. Förslaget lämnades utan erinran av remissmyndigheterna, och riksräkenskapsverket, som anslöte sig till detsamma, ville i detta sammanhang föra fram det på nytt.

I *remissutlåtandena* har förslaget rörande 21 och 25 §§ lämnats utan erinran, dock har *Riksteaterns centralstyrelse* ansett, att 21 § borde bibehållas oförändrad; *Folkets parkers centralorganisation* har däremot hemställt att sagda paragraf måtte förtydligas.

Departementschefen. Den föreslagna nya bestämmelsen i 21 § andra stycket torde — efter en redaktionell jämkning — böra upptagas i nöjesskatteförrordningen; i samband därmed torde ett tillägg böra göras till 23 §. Jämväl förslaget om ändrad lydelse av 25 § bör genomföras.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt*.

Föredragande departementschefen hemställer, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

Härigenom förordnas, *dels* att 9 § första och tredje styckena och 10 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt skola upphöra att gälla och *dels* att 11, 15, 21 och 25 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

11 §.

Medgives rätt att delta i nöjestillställning mot avgift, utan att biljett eller annat dylikt bevis utlämnas, men kan på annat sätt, såsom genom vändkors med räkneverk eller dylikt, tillförlitlig utredning vinnas om antalet inträdesavgifter i olika prislägen, må nöjesskatten därå beräknas såsom om biljett utlämnats.

Kan — — — beräkningsgrund.

15 §.

Där organisation, som väsentligen fullföljer religiöst, välgörande, politiskt, socialt, idrottsligt, kulturellt eller eljest ideellt syfte och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar nöjestillställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med undantag för sådan filmföreläsning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

21 §.

Nøjesskatten — — — nöjestillställningen.

Har någon abonnerat en tillställning helt eller delvis samt för tillträde till densamma uttagit avgifter av deltagarna, skall tillställningens anordnare erlägga skatt å den till honom erlagda betalningen samt abonnenten, därest skatten beräknad å de till honom erlagda avgifterna skulle överstiga den skatt, som anordnaren har att erlägga, skatt med skillnaden mellan nämnda belopp.

25 §.

Kommuns beslutanderätt i frågor som avses i 16—18 §§ må kommunen överlåta åt den i 22 § andra stycket angivna myndigheten eller åt annan kommunal nämnd eller styrelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1950, dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla i fråga om nöjestillställning, som dessförinnan ägt rum eller tagit sin början.